

„Csak egy nap az élet, fiúk!” -

Esettanulmány a Diósgyőri VTK szurkolói szubkultúrájáról

WCS 010

Tartalom

Bevezetés.....	2
Szurkolói kultúrák tudományos kutatása.....	3
A kutatás fogalmi, elméleti kerete	5
A DVTK szurkolói, stadionbeli elhelyezkedésük	8
Szurkolás, mint közösségi tevékenység társadalmi funkciója a rendszerváltás előtt és után	9
A DVTK ultrái.....	10
A DVTK ultráinak stadionban való megjelenése, szurkolása, identitáselemeinek kifejezése	10
A DVTK „ultra” csoportattitűdök megjelenése a hétköznapi életben.....	11
A szubkulturális viselkedés verbális és nonverbális elemei, erőszak és maszkulinitás megjelenése a DVTK ultrái között	12
A „Bajtársak” szurkolói csoport	13
A „Bajtársak” csoport jellemzői.....	13
A „Bajtársak” szerepe a szurkolás megszervezésében	15
A „Bajtársak” elv- és szimbólumrendszere.....	16
Konklúzió.....	20

Bevezetés

Manapság szokás az „ultra” és „huligán” kifejezéseket egymás szinonimáiként használni, olyan társadalmi csoportok, vagy szubkulturális szerveződések megnevezésére, amelyekről az a vélemény alakult ki, hogy a nyilvánosság terében normasértő tevékenységet folytatnak, vagy különféle tömegrendezvényeken (pl. futballmeccs, tömegdemonstráció stb.) agresszív magatartást tanúsítanak. A közgondolkodásban ezekkel a kis- és nagycsoportokkal szemben erős az a sztereotipikus képzet, hogy az adott csoportok tagjainak többsége a társadalom peremén élő, munkanélküli, és alacsony iskolai végzettségű személyekből rekrutálódik, azaz összefoglalóan: a rossz társadalmi, gazdasági státusszal jellemezhető rétegekből kerülnek ki. Figyelemre méltó, hogy a szurkolói szubkulturákról, illetve a futballnézők viselkedéséről szóló általános közfelfogás is hasonlóan negatív képzetekre épít. Ezeknek a sztereotípiáknak központi eleme az erőszak, az agresszivitás, a deviancia, a rasszizmus és a huliganizmus.

Látnunk kell azonban, hogy Magyarországon a futballszurkolói kultúrák tudományos vizsgálatával kapcsolatos alapos szociológiai, antropológiai elemzések még váratnak magukra; ezért az adott tárgykörre (vagyis: a szurkolói közösségek társadalmi összetételére, kialakulásuknak gazdasági, társadalmi okaira, csoportidentitásuk specifikus vonásaira, a szubkulturális szerveződés alapvető társadalmi, kulturális alapelveire stb.) vonatkozó mértékadó tudással nem rendelkezünk.

A téma alacsony kutatottságának számos oka van. Többek között a magyar futball presztízse rendkívül alacsony, emellett a már említett sztereotípiák miatt a kutatás veszélyesnek tűnik, valamint a szurkolói csoportok egészen zárt közössége és az azokhoz való közel kerülés nehézségei is jelentős akadályokat jelentenek a kutatók számára. Továbbá a különböző magyar professzionális futball csapatok szurkolóinak a száma és szokásai is komoly eltérést mutatnak, ezért nem biztos, hogy első ránézésre világos, hogy mit érdemes vizsgálni. Mindezek mellett Magyarországon még mindig a legnézettebb sport a futball, valamint az öt kiemelt támogatottságú sport egyikeként messze a legtöbbet, hozzávetőlegesen 12 milliárd forint támogatást kap a magyar államtól.

Kutatásom tárgyaként a miskolci Diósgyőr-Vasgyári Testgyakorlók Köre (DVTK) futball szurkolói kultúrájának vizsgálatát választottam, mivel a DVTK a 2011/2012-es OTP Bank Liga (NB1-es labdarúgó bajnokság) legnagyobb hazai szurkolótáborával rendelkező csapata; a diósgyőri stadionba átlagosan körülbelül 7600 néző látogatott ki mérkőzésenként.

Ezen kívül a miskolci közönség futballberkeken belül a szünni nem akaró buzdítás miatt is elismerést vívott ki magának. Kutatásom a diósgyőri ultrák szurkolói kultúrájának a vizsgálatára koncentrálok, így az ultrák szubkultúráját, illetve ezen belül a „Bajtársak Diósgyőr” nevű szurkolói csoport kiemelt jelentőséget kap tanulmányomban, mivel a szervezett szurkolás irányítását a „Bajtársak” vállalja magára. Kutatásomat Álvaro Rodríguez Díaz egyik tanulmányának (Rodríguez Díaz 2007: 351) kutatási keretrendszere alapján végeztem el, aki az andalúz szurkolói kultúrát vizsgálta résztvevői megfigyelő módszerrel, csoportos interjúkkal és kérdőívek segítségével.

Szurkolói kultúrák tudományos kutatása

Mint említettem a labdarúgó szurkolói kultúrák vizsgálatára gyakorlatilag nincs tudományos erőfeszítés Magyarországon. Ritka kivételnek számít Hadas Miklós és Karády Viktor *Futball és társadalmi identitás – Adalékok a magyar futball társadalmi jelentéstartalmainak történelmi vizsgálatához* című tanulmánya (Hadas – Karády 1995: 89). Ez az 1995-ben publikált tanulmány egy történeti áttekintés, melyben a magyar futball történelmével, egyes csapatok megítélésével és a politikai rendszerekben elfoglalt szerepével, támogatottságával ismerkedhetünk meg. Nem kizárólag a szurkolókkal, hanem a futballcsapatok politikai, gazdasági szerepével, helyzetével, valamint társadalmi jelentéstartalmaival foglalkozik. A szerzők kifejtik, hogy a labdarúgás a 20. század elején azért válhatott népszerűvé, mert a szurkolók azonosulhattak egy-egy csapattal, attól függően, hogy milyen identitáselemek, társadalmi jelentéstartalmak jellemezték azt. A nevezett szerzők a kérdést érintő történeti áttekintésük végén kiemelik, hogy a korábban kialakult szurkolói kultúra 1980-as években radikális változásokon ment keresztül. Ennek lényege abban foglalható össze, hogy nem csak a nézettség csökkent, hanem a szurkolók társadalmi összetétele is megváltozott, megnövekedett a lumpenproletariátus súlya (Hadas – Karády 1995: 108). Ennek tulajdonítják azt is, hogy a futballhuliganizmus gyökeret vert hazánkban, hiszen egy háromezres tömegben egy kisebb létszámú – párszáz fős – csoport jelentős mértékben képes megváltoztatni, meghatározni a stadion légkörét. Új motívumként jelent meg a saját csapat biztatása helyett megjelenő szitkozódás, mely szólhat az ellenfél csapatának, szurkolóinak, de akár a saját klub vezetőségének, játékosainak is.

Bár magyar nyelven további publikációk is megjelentek a szurkolói kultúrákkal kapcsolatban, ezek főleg külföldi szerzők magyarra fordított írásai. Ilyen többek között Bill Murray tanulmánya (Murray 1995: 121), mely a két leghíresebb skót klub (Celtic Glasgow, Glasgow Rangers) történelméről, vallási, illetve nemzetiségi felépítéséről és különbségeiről ír.

Hasonló jellegű Christian Bromberger és Jean-Marc Mariottini írása a két torinói egyesület – Juventus és FC Torino – ellentétének háttéréről (Bromberger – Mariottini 1995: 35). A szerzők bemutatják a két csapat közötti egyik torinói derby-t és annak előkészületeit, mely során a szurkolókra és a szurkolói rigmusokra koncentrálnak. A két csapat a különböző történelmi és társadalmi háttérük miatt is egymással szemben áll.

A kutatás elméleti-fogalmi kereteinek kialakítását elősegítő következő tanulmány José Sergio Leite Lopes kutatási eredményeit foglalja össze. A szerző *A brazil futball: társadalmi konfliktusok és nemzeti identitás* címmel (Leite Lopes 2002: 101) készített alapos elemzést, amelynek központi témája a mérkőzésre járás kulturális gyakorlatának vizsgálata. Lopes a brazil labdarúgás felemelkedéséről, valamint a szurkolói kultúra kialakulásáról, illetve a szurkolók stadionbeli elhelyezkedésének hagyományáról számol be részletesen tanulmányában, elemzése ennek megfelelően leginkább történeti aspektusokat érint. Ennek kapcsán megállapítja, hogy a brazíliai futballmérkőzéseken kezdetben csak a tehetősebbek foglalhattak helyet a stadionban, majd idővel a legrosszabb helyekre olcsó belépőket kezdtek árúsítani. Később a gyárak alapításával és a bevándorlók érkezésével változott a helyzet, és mint ahogy Európában, itt is kialakultak a csapatok saját jelentéstartalmai.

Ramón Spaaij és Carles Viñas a spanyol ultrák szociohistorikus áttekintését végezték el tanulmányukban (Spaaij – Viñas 2005: 79). A szerzők leírják, hogy az ultramozgalom olasz eredetű, amely a színes drapériák elkészítését, illetve a szeretett csapat feltétel nélküli támogatását jelenti. E mozgalom az 1980-as évek elején terjedt el a spanyol fiatalok körében, mely keveredett a Nagy-Britanniából származó futballhuliganizmussal, illetve a helyi kulturális tényezőkkel. Ennek eredményeként a politika még nagyobb szerepet kapott a spanyolországi szurkolói kultúra fejlődésében. A spanyol ultrák szélsőséges politikai nézeteket képviselnek, a többség szélsőjobboldali, sokszor neonáci beállítottságú, de jelentős számú a szélsőbaloldali csoportok száma is. A klubok vezetői az ezredfordulón igyekeztek visszaszorítani az agresszió, a kegyetlenség elterjedését. Ez a folyamat a mai napig tart, hiszen az 1980-as, 1990-es években pont ők támogatták az ultracsoportokat, és csak később eszméltek rá, hogy milyen fenyegetést is jelentenek. Hiszen már nem csak futball-, hanem kosárlabda-, kézilabda mérkőzésekre is kilátogatnak az ultrák, így ezeken az eseményeken is többször volt példa véres összetűzésekre. A szerző szerint a kialakult helyzet megoldásához specifikusabb kutatásokra van szükség.

A kutatás fogalmi, elméleti kerete

A kutatási téma antropológiai vizsgálata során abból az alapvetésből indulok ki, hogy a szubkulturális viselkedések, kulturális diszpozíciók kialakulása szempontjából meghatározó jelentőségűek a csoport általános szociokulturális jellemzői. Hipotézisem szerint összefüggés van az ultra csoportkultúrán belüli szerepviselkedések és az adott csoport társadalmi összetétele között. Ez az összefüggés abban áll, hogy minél alacsonyabb társadalmi státuszú csoportalkotókból rekrutálódik a közösségi kultúra, annál erősebbek a csoporton belül fellelhető ellenkulturális attitűdök.

A szubkulturális szerveződések társadalmi hátterének vizsgálata a kortárs társadalomtudományi elemzésekben egy központi tudásterület. A téma kiváló kutatói, Hadas Miklós és Karády Viktor a magyarországi stadionok szurkolói kultúrájának szociológiai leírása kapcsán, arra mutatnak rá, hogy az 1980-es évektől az ultra-mozgalom hatására radikálisan átalakultak a szurkolói szokások és közösségek. Ennek a változásfolyamatnak a következményeként a legmarkánsabb jelenség, a szurkolói csoportok lumpenproletarizálódása volt.

A fent említett tanulmányok között található olyan, melyben egy csapat ultráival ismerkedhetünk meg (Torinói derby, Celtic és Rangers), illetve olyan is, melyben egy-egy csapat kiválasztott szurkolói csoportját vizsgálják (Brigadas Amarillas, Biris). Mindkét módszert alkalmazva a diósgyőri ultrák általános és a „Bajtársak” szurkolói csoport specifikus leírását is elvégzem. Mindezek mellett kutatásom során alapvetően Alvaro Rodríguez Díaz tanulmányában használt koncepcionális alapvetéseket alkalmaztam, melyben az andalúz szurkolói csoportokról ír (Rodríguez Díaz 2007: 351). Díaz két csoportot vizsgált meg, a sevillai „Biris” és a cádizi „Brigadas Amarillas” (sárga brigádok) nevű társaságokat. A szerző, a résztvevő megfigyelés módszertanát alkalmazva a csoportok viselkedésformáit kutatta a hazai és a nemzetközi mérkőzéseken. A korábban említett José Sergio Leite Lopes tanulmányához (Leite Lopes 2002: 47) hasonlóan Díaz is jelentősnek tartja a szurkolói csoportok stadionban elfoglalt helyét, szerepét. A tömeg, a csoportok, illetve az erőszakos viselkedéssel kapcsolatos kutatások áttekintését is elvégzi a szerző, mielőtt részletezné az andalúz ultrák tagozódását.

Díaz rámutat arra, hogy az andalúz szurkolói kultúra jellegzetessége, hogy az ultrák általában 15 és 28 év közöttiek, és a mai napig jelentős az erőszakos cselekmények száma a körükben. Díaz alapvetően három csoportra osztja őket koruk alapján. Az első, a legfiatalabbak csoportja, 11-12 éves kortól 17-18 éves korig, akik szervezetlenek, agresszívebbek, akik meggondolatlanabban viselkednek, főleg a hazai mérkőzésekre járnak el,

mivel az idegenbe utazásra nincs pénzük. A második a 18 és 22-23 év közöttiek társasága, akik a drapériák elkészítésétől kezdve a szurkolás megszervezéséig rengeteg feladatot ellátnak, ha baj van, rájuk lehet a legjobban számítani. A legidősebbek csoportosulása a 23-24 év fölöttieké, akik már munkahellyel rendelkeznek, így bárhová el tudják kísérni a csapatukat. Véleménye szerint az utóbbi csoport tagjai már nem is igazán nevezhetőek ultráknak, a rigmusok éneklése, a feliratok készítése nem érdekli őket, csak szórakozás céljából mennek ki, és hogy alkalmanként bódulatba essenek.

A magyar futballkultúra rengeteg mindenben különbözik a spanyolhoz képest (illetve az észak-magyarországi, illetve az andalúz), hiszen az infrastruktúra, az ottani stadionok állapota; a körítés már másfél évtizeddel ezelőtt is fényévekkel a mai magyar viszonyok előtt járt. Viszont szembetűnőek a hasonlóságok, miszerint a kilátástalanság a fiatalok körében mindkét helyen (Andalúziában és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében) meghatározó társadalmi motiváló erő, hiszen mindkét régió a saját országának leghátrányosabbjai közé tartozik. A két régió szurkolói kultúrájának hasonlóságáról, pedig egy sevillai nevelésű játékos, Francisco Gallardo, a DVTK egykor játékosa így nyilatkozott:

„Úgy érzem itt magam a pályán, mintha otthon játszanék, Andalúzia fővárosában. Ugyanezekben a színekben, piros-fehérben futballozom gyerekkorom óta, így igazán magaménak érezhetem e tekintetben is a DVTK-t. Az énekek, rigmusok is hasonlóan hangzanak, mint a sevillai arénában, a Ramón Sánchez Pizjuán stadionban. Imádom a diósgyőri hangulatot!” (nb1.hu 2011)

Ahogy már említettem, kutatásom során alapvetően az andalúz szurkolókról készült kutatásra támaszkodtam, hiszen ehhez hasonlóan a diósgyőri ultrák strukturális felépítését, szokásait igyekeztem vizsgálni. Általánosságban a DVTK ultráinak mérkőzésen való viselkedését, kapcsolatukat a többi szurkolóval valamint a stadionon belüli elhelyezkedésüket vizsgáltam. Specifikusan pedig a Bajtársak szurkolói csoportot kutattam, azt hogy milyen a kapcsolatuk a többi ultra csoporttal, milyen „Bajtársaknak” mint csoportnak a belső felépítése, nemi megoszlás, közös nyelve. Emellett azt igyekeztem kideríteni, hogy mennyire befolyásolja mindennapi életüket az „ultralét”, azaz mennyire tartanak össze a mérkőzéseken kívül.

Az idő és a lehetőségek korlátozottsága miatt nem vállalkoztam olyan nagyszabású kutatásra, amelyet Díaz kutatócsoportja hajtott végre a két sevilla-i szurkolói csoporttal kapcsolatban két év alatt. Interjúkkal, csoportos interjúkkal, strukturálatlan interjúkkal és

strukturálatlan megfigyeléssel kutattam a DVTK ultráit 2012. augusztus-szeptember és 2013. március folyamán. A legtöbb információt elsősorban a „Bajtársak” vezérszurkolójával végzett interjúk során kaptam, de a csoportos és strukturálatlan interjúk során sokat tudtam meg a Bajtársak többi tagjától, illetve más szurkolói csoportokhoz tartozó ultráktól, akikkel a mérkőzéseken, esetleg utazások során találkoztam. A diósgyőri ultrákat a 2012. augusztus 5-én lezajlott Kispest Honvéd, a 2012. szeptember 30-án megrendezésre került Ferencváros és a 2012. november 26-i, Újpest elleni idegenbeli mérkőzésekre kísértem el. Az első találkozóra nem a „Bajtársak” csoporttal, hanem a szurkolói busszal mentem, a ferencvárosi mérkőzésre a szurkolói vonattal, az Újpest ellenire pedig autóval, az ultrák között utaztam. A Ferencváros és az Újpest elleni mérkőzés megtekintése azért volt nagyon fontos, mert a jelenlegi első osztályú csapatok közül e kettő számít a DVTK ultrái számára a legnagyobb riválisnak. A hazai mérkőzések közül a 2012. augusztus 25-i Siófok és a 2012. szeptember 1-jén lejátszott Győr, valamint a 2013. március 23-i Ferencváros elleni találkozókra vettem részt. Előbbi két mérkőzés előtt a Bajtársak szurkolói csoporttal a törzshelyükön találkoztam. A klubmérkőzéseken kívül a 2013 márciusában megrendezett Magyarország-Románia válogatott mérkőzés idején, a Puskás Ferenc Stadion mellett tartott közös szurkolásra is elkísértem a társaságot.

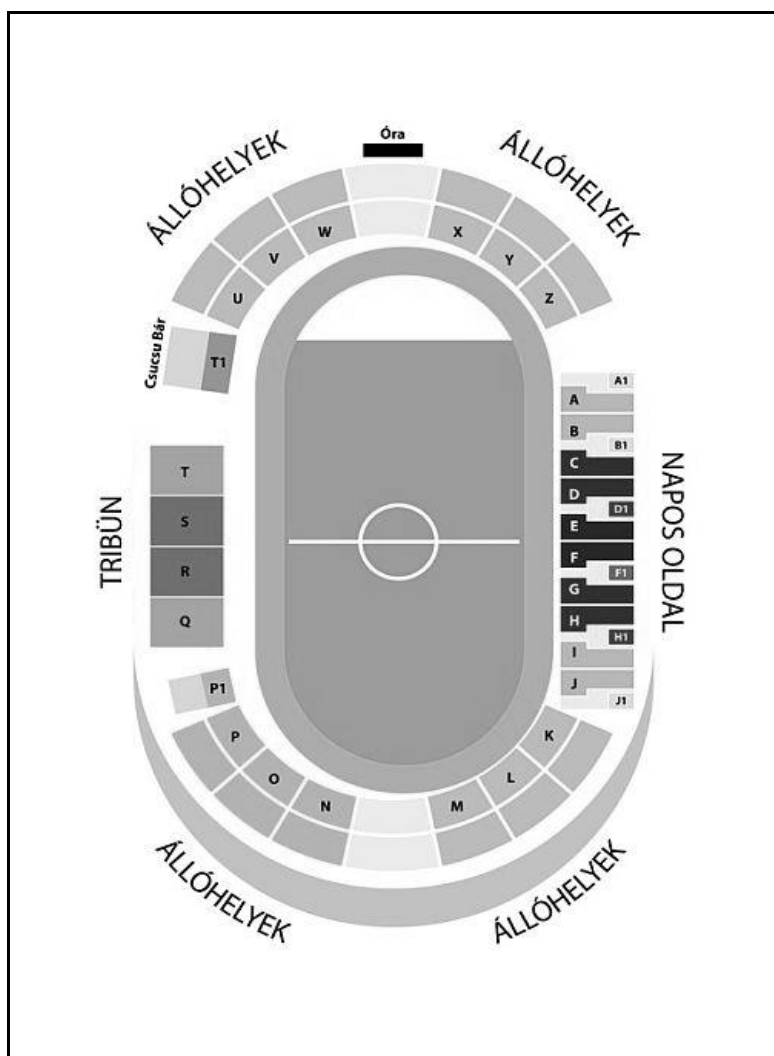
A csoport tagjai nem viszonyultak ellenségesen hozzám, viszont többen igyekeztek velem érzékeltetni azt, hogy nem vagyok a csoport teljes jogú tagja. A minél nagyobb fokú befogadáshoz, így a kutatás sikerességéhez a szurkolásban ugyanúgy részt kellett vennem, így valamennyire én is „bennszülötté” váltam. Ennek következtében az objektivitás szintje akaratomon kívül is csökkent, viszont igyekeztem egy megfelelő szintű távolságtartást kialakítani a kutatói attitűd megtartásának érdekében.

Tanulmányom strukturális felépítése a következő: az első szerkezeti egységben a miskolci szurkolás regionális történetét, illetve szociokulturális karakterjegyeinek bemutatását végzem el. Ezt követően a DVTK ultraközösségének ismertetésével foglalkozom, majd, a helyi szurkolás vezetői szerepét ellátó „Bajtársak” nevű szurkolói csoport jellemzőit ismertetem. Végül pedig a „Bajtársak” helyi szurkolásra gyakorolt hatását, valamint a miskolci szervezett szurkolói csoportok, a szervezett szurkolás jövőjét is bemutatom.

A DVTK szurkolói szubkultúra részközösségei

A DVTK szurkolói, stadionbeli elhelyezkedésük

A szurkolói közösség regionális története, illetve a város ipartörténeti háttere, a szurkolói közösségek csoportrekrutációja, társadalmi összetétele rendkívül specifikus. A DVTK 1910 mérkőzésein minden társadalmi osztályból találhatunk szurkolókat, ugyanis éppúgy vannak közöttük vezető beosztású üzletemberek, politikusok, ahogy gyári munkások, diákok, munkanélküliek is. A csoport nem csak társadalmilag, hanem etnikai és kulturális szempontból is többretegű, hiszen a lelátón rendszeresen helyet foglalnak roma, arab, angol, spanyol, francia, és egyéb külföldi országokból érkező szurkolók is.

1. ábra

A más társadalmi osztályba tartozók nem mindig egymás mellett foglalnak helyet, ugyanis a stadionban több helyen ingyenes vagy kedvezményes helyeket tartanak fenn gyermek- vagy nyugdíjas szurkolóknak, – „U, V, W” szektorok – illetve a miskolci Bosch gyár dolgozóinak, akik a „K, L, M” szektorokban foglalnak helyet (lásd 1. ábra). Bár ezek

állóhelyek, sokszor családok kispárnákkal érkeznek, így téve kényelmesebbé a szurkolást. A stadion V.I.P. termében foglalnak helyet a nagy tiszteletnek örvendő személyek, mely a „Tribün” elnevezésű szektorban található. Ezen szektor további részén, mely felülről fedett, de nem zárt minden oldalról, nyugdíjasok, esetleg kevésbé heves vérmérsékletű szurkolók helyezkednek el. A régi „B-közép” helyén ma egy európai színvonalhoz közelítő ülőhelyes lelátó áll, ez az úgynevezett „Napos oldal”. Itt családok, fiatalok, idősebbek találhatók, ez a stadion legnépszerűbb, egyben társadalmilag legheterogénebbnek tekinthető szektora. Az ide járókat a többi szektorban szurkoló társaik „fényre járóknak” nevezik. A kifejezés arra utal, hogy főként a nagyobb mérkőzések, illetve jobb eredmények idején kilátogatók rendszerint itt foglalnak helyet. Ezen szektorok sokszor a helyi hangosbemondó vagy az „X, Y, Z” szektorokban elhelyezkedő ultrák utasításai szerint, de gyakran előfordul, hogy spontán módon is buzdítják csapatukat.

Szurkolás, mint közösségi tevékenység társadalmi funkciója a rendszerváltás előtt és után

A miskolci szurkolótábor országszerte híres a fanatizmusáról, és arról is, hogy akkor sem fordul el a csapattól, ha nehéz helyzetben van, hanem tovább énekli a biztató dalokat. A csapat leglátványosabb és legsikeresebb időszaka az 1970-es, 1980-as évekre tehető, amikor is kupagyőzelem, bajnoki bronzérem mellett folyamatosan teltházas és több alkalommal nemzetközi kupamérkőzéseket is játszhatott a DVTK. Az 1990-es években az addig a várost munkahellyel ellátó és a csapatot jelentős mértékben támogató vasgyár megszűnésével járó gazdasági hanyatlás a lakosságot, a szurkolókat, és magát a klubot is elérte. Ez a labdarúgóklub 2000-beni megszűnéséhez vezetett, melyet aztán a szurkolók indítottak újra a hetedosztályban, ezzel megalapozva a klub rögzös útját az újabb első osztályú korszakhoz, mely 2005-ben kezdődött el.

A szocialista korszakban a szurkolás volt a civil közösség-szervezés egyetlen színtere, a szocialista hatalom által a mindennapi életvezetési gyakorlatok egészét átfogó diskurzív rendszer, mely így jelentős szerepet játszott az emberek életében. A rendszerváltás után az intézményrendszerek leépültek, így a szurkolói közösségek alternatív intézményekként, informális módon működtek ebben az időszakban. Mivel a város keresi az identitását, így a futball lokális identitásépítési gyakorlatként funkcionál napjainkban. Politikai kampányok során DVTK-sálat tartó képviselőjelölteket is láthattunk, illetve, ha Miskolc belvárosában valaki elkezd az „Aki diósgyőri” kezdetű rigmust, szinte biztos, hogy válaszolni fognak neki a „Diósgyőr, Diósgyőr” folytatással. A gazdasági válságállapotokban megerősödik a

mérkőzésre járás jelentősége, hiszen főleg a felgyülemlett feszültség levezetése, a mindennapi problémák egy rövid időre történő elfelejtése az emberek célja.

A DVTK ultrái

Az ultra és a huligán „kategóriák” a legtöbb szurkolói kultúrában teljesen eltérnek egymástól. Előbbi csoportnak a drapériák elkészítése, a rigmusok eléneklése, tulajdonképpen a szurkolás megtervezése, a verbális harc lenne a feladata. Míg a huligánok eredetileg mind a stadionon kívül mind az azon belül történő fizikai harcok esetleges megszervezését, véghezvitelét vállalják magukra. Mivel Magyarországon a stadionokon belül szinte teljesen megszűntek a szurkolók közötti harcok, így maximum az utcákon tudnak összecsapni egymás ellen a riválisok, de azt is titokban, cselesen kell megszervezniük, hiszen a rendőrök ott is vigyáznak a csoportokra és a rendre. Ennek ellenére előfordulnak atrocitások a felek között, de ez nem kap nagy publicitást, ugyanis ezekről sok esetben még a rendőrség sem szerez hivatalosan tudomást.

A DVTK ultráinak stadionban való megjelenése, szurkolása, identitáselemeinek kifejezése

Mint ahogy Magyarországon a legtöbb stadionban, Diósgyőrben is saját helye, szektoraik vannak az ultráknak. Ezek az „X, Y, Z” szektorok (lásd 1. ábra), ahol privilégium tartózkodni, ezért külön informális szabályok vonatkoznak az ott tartózkodás idejére, így a cigarettázás vagy a szotyolázás is tiltott, továbbá leülni a legnagyobb bűnnek számít ezekben a szektorokban.

A mérkőzések előtt a szurkolói csoportok, társaságok a saját törzshelyükön találkoznak, onnan vonulnak be közösen a stadionba, és minden csoport elfoglalja a nem szigorúan, de valamilyen mértékben meghatározott helyét. Az ultraszektorban több szurkolói csoport is képviselteti magát, mint például a „Sturm und Drang”, a „Sólymok” vagy a „Commandos Ultras 1910”. A legtöbb dal, rigmus minden mérkőzésen többször is elhangzik, közülük a „Hé, fiúk!” kezdetű szigorúan kétszer hallható mérkőzésenként és esetleg még egyszer a lefújás után. Míg külföldön az előénekes mikrofon segítségével irányítja majdnem az egész stadiont, addig Diósgyőrben megafon segítségével hangzanak el az instrukciók, amit kevesebb ember hallhat, így sokszor időbeli csúszással hangzanak fel a rigmusok a „Tribünön” vagy a „Napos oldalon” ülő szurkolók vagy a kapuk mögött, az „X, Y, Z” szektorban álló ultrák felől.

A diósgyőri szurkolók átlagosan 400-500 fővel képviseltetik magukat idegenbeli meccseken, de például a Ferencváros elleni mérkőzésre körülbelül 1200 miskolci szurkoló utazott fel Budapestre, akik közül nem volt mindenki ultra. A magyar nemzeti öntudat jelképei megjelennek a diósgyőri ultra csoportok címereiben, illetve néhány rigmusban is – „Lesz még Erdély Magyarországa!” –, de arra nagyon figyelnek, hogy a táboron belül ne kaphasson teret a politika. Nagyon szigorúan veszik, hogy semmilyen szélsőjobboldali megnyilvánulás ne jelenjen meg a táboron belül. Éppen ezért erőteljesen és erélyesen figyelmeztetik azt, aki például a két taps utáni „hejj” előtt taps helyett „sieg, sieg”-et kiált, utalva ezzel a német nemzetiszocialista „Sieg, heil!” üdvözlésre.

Ahogy Karády és Hadas tanulmányában is szerepel (Hadas, Karády 1995: 89), a különböző csapatokat becsmélő rigmusok az adott klub jelentéstartalmait is magukban hordozzák. Így a Diósgyőrt főleg a környéken élő jelentős mértékű kisebbséggel azonosítják, ezért a „diósgyőri cigányok” és a „Miskolc, Afrika!” jelmondatokat skandalizálják a rivális szurkolók a mérkőzéseken, illetve ezeket írják fel legtöbbször a transzparenszre, amelyet rendkívül sértőnek érznek a miskolci szurkolók. Éppen ezért egyfajta paradoxonnak, esetleg öniróniának tekinthető a „Nem tudjátok mi vár ma ti rátok, minden sarkon ott lesünk majd rátok, mi vagyunk a borsodi cigányok” kezdetű rigmus, amelyet az ultrák vezetői szinte soha, más szurkolók viszont nagy rendszerességgel használnak.

Mint ahogy Redhead is „rámutat a futballhuliganizmus [...] elleni kormányzati küzdelmek folytonosságára” (Kacsuk 2005: 100), illetve a brit futballszurkolói szokások változásának „egyik legfontosabb eleme a korábban mindenütt jelenlevő és a rend felügyelői által is könnyen beazonosítható skinhead-stílus elemeinek drága sport- és férfi ruházati márkákkal történő felváltása.” A diósgyőri ultrák között is megfigyelhető, hogy sokan igyekeznek márkás sportruhákat hordani, de a legfontosabb, hogy minden csoportnak van saját egyen öltözete, mely lehet póló, illetve kapucnis pulóver is, így őket még mindig könnyen meg lehet különböztetni az átlagszurkolóktól, akik rendszerint piros-fehér ruhákat hordanak meccsnapokon. A csoportok egyen öltözeteit csak a tagok hordhatják, az idegeneket megkérlik, hogy ne hordják, esetleg levetetik velük.

A DVTK „ultra” csoportattitűdök megjelenése a hétköznapi életben

A miskolci ultrák szerint az ultralét nem egy hobbi vagy szabadidős tevékenység, hanem egy életforma, és ezt csak az értheti, aki benne él ebben a közegben. Ennek ellenére a hétköznapijaikat nem feltétlenül a szurkolói identitásuk határozza meg, hanem a munka. Természetesen igyekeznek a munkahelyükön a szabadságokat úgy igazítani, hogy minden

mérkőzésen ott lehessenek, de más programokra – drapériakészítés, találkozás a társakkal – nincs idejük, így főképp a meccsnapokra korlátozódnak ezen tevékenységeik, de igyekeznek minél több közös alkalmat szervezni.

Nagyon fontos, és szembetűnő különbség a budapesti csapatok, és a DVTK szurkolói között, hogy a fővárosi klubok támogatói rendszeresen készítenek új feliratokat, vásárolnak, készítenek új zászlókat. Mindeközben a miskolciak évente, két évente készítenek különböző látványelemeket, melynek anyagi vonzata is van, de nem érzik rendkívül fontosnak azt, hogy a különböző alkalmakra, mérkőzésekre külön készítsenek ilyen látványelemeket. A csapat állandó drapériája is több éves, melynek az energia- és időhiány lehet az oka, hiszen hétközben mindegyikük dolgozik vagy éppen iskolába jár, így a társaság tagjainak már nincs erre kapacitása.

Bár gyakran erőszakosnak titulálják az ultrákat, de több, a média által szimpatikusnak vélt gesztust is gyakoroltak már, gyűjtésekkel segítenek, illetve rigmusokkal biztatják a bajba jutott diósgyőrieket. Néhány évvel ezelőtt egy súlyosan megsérült szurkolótársuk, Szántai Ákos megsegítésére futballtornát szerveztek. A 2012/2013-as szezonban pedig egy „Veled vagyunk, Bence” feliratú molinót is kifüggesztenek és a „Gyógyulj meg, Rakaczki Bence” dalt is eléneklik minden mérkőzésen, a csapat leukémiával küzdő fiatal játékosára utalva, továbbá gyűjtést szerveztek, amiből fedezni tudták a kórházi kezelések egy részét. Ez annak fényében érdekes, hogy a keménymag tagjai azt hirdetik, hogy őket egyenként sem a csapat játékosai, vezetősége nem érdekli, csak maga a klub, a DVTK 1910.

A szubkulturális viselkedés verbális és nonverbális elemei, erőszak és maszkulinitás megjelenése a DVTK ultrái között

A csoport viselkedésének sajátos elemei vannak. A mérkőzéseken mindenki ismeri a diósgyőri indulókat, rigmusokat, melyek között vannak egyszerű kétszavas jelmondatok, – pl.: „Hajrá, Diósgyőr” – de léteznek egészen hosszú, több versszakos énekek is. A beszédhelyzetekben is saját kifejezéseik vannak, mint például az „ez besült” szókapcsolat, ami a valaki által elkezdett, de a többiek által nem folytatott skandalásra utal. Valamint, ha a csoport egy tagja valamilyen módon hibázik, akkor a cirkuszi indulóként is ismert dallamot – Julius Arnost Wilhelm Fučík Gladiátorok bevonulása – kezdik el hangosan énekelni. Továbbá sokszor humorosan valamilyen más tevékenységhez, több esetben például hajóúthoz hasonlítják egy-egy utazásukat, ezekben az esetekben a „hajó” a kisbuszt, a „kapitány” a sofőrt, a „hajóács” az autószerelőt, a „léket kaptunk” pedig a kisbusz meghibásodását jelöli.

A társaságnak külön köszönése van, mely során a tagok nagy része összeüti az öklét a másikéval, illetve sokan kézfogással és puszival üdvözik egymást. A mérkőzéseken az éneklést kétkezes karlendítésekkel, tapsolással, többször ugrálással kísérik, illetve az egyik dalnál – „Mindenki jobbra...” – mintegy az utasításokat betartva különböző irányba hajolnak sálat tartva a kezükben.

A futball huliganizmus Magyarországon egyre kevésbé kap teret a stadionokban, hiszen olyan mértékű büntetéseket kapnak a rendbontók, hogy már egyáltalán nem éri meg a szabadságvesztést kockáztatni. A 15-20 évvel ezelőtti rendszer sokkal engedékenyebb volt, amikor általában egy kisebb pénzbüntetéssel sújtották azt, aki hivatalos feladatot ellátó személy ellen agresszívan lépett fel. Napjainkban sokkal kevesebbet is börtönbe kerülhet az illető, ami úgy látszik megfelelő visszatartó erő még a legdurvábbaknak tartott fanatikusok között is. Ezért is tartják feleslegesnek a további szankciókat a szurkolók, hiszen szerintük már így is minden túlszabályozott, „levegőt venni nem lehet anélkül, hogy megbüntetnék őket”.

A táboron belül több női szurkoló található, akik szigorúan ügyelnek arra, hogy öltözetük nőies legyen, ennek ellenére tudat alatt maszkulin tulajdonságokat vesznek fel, tehát mind mozdulataikban, beszédmódjukban nagymértékben hasonlítanak férfi társaikra.

A magyarországi ultrák csoportja a spanyolországi társaikkal nagyon sok közös jellemzővel bír. Mind az olasz „ultrá”, mind a brit huligán-mozgalmak jegyeit magukon hordják. Diósgyőrben annak ellenére, hogy van „Huligánok” nevezetű szurkolói csoport, a szigorú értelemben vett huligánok nem léteznek, és a csekély számú fizikai összetűzések nagy részében közösen vesznek részt az ultrák. Ezzel igyekeznek csak belső körökben „dicsekedni”, mivel a már említett nagy publicitás miatt a hivatalos szervek is elkezdtek figyelni a diósgyőri ultrákat az utóbbi időszakban. Tehát a kemény mag tagjai nagyon ügyelnek arra, hogy az ilyen incidenseket titokban tartsák a hivatalos szervek, de még a nem „oda tartozó” szurkolók előtt is. Ennek ellenére több internetes blog, hozzászólás is született már a nagyobb összecsapásokról.

A „Bajtársak” szurkolói csoport

A „Bajtársak” csoport jellemzői

A Bajtársak Diósgyőr nevű szurkolói csoport 2008-ban alakult meg, az egykori DVTK 1910 Ultras utódjaként. A Bajtársakat a miskolci ultrák vezetését 2005-ben megkapó előénekes alapította a DVTK 1910 Ultras megszűnése után azzal a céllal, hogy a diósgyőri stadionban is legyen szervezett szurkolás. Ezért az előénekes által ismert és

legfanatikusabbnak vélt ultrákat hívta meg a társaságba, így egyfajta elit csapat alakult, amely jelenleg is irányadónak számít. Több csoportból léptek át hozzájuk személyek, mint például a Sólymokból vagy a Commandos Ultras-ból. A Bajtársaknak jelenleg 20 tagja van, melynek a fele diplomás, illetve egy főt kivéve mindenki érettségivel rendelkezik, emellett három egyetemista is található közöttük. A csoport többsége 20 és 30 év közötti, a legfiatalabb tag 17, a legidősebb 40 éves. Így elmondható, hogy nem jellemző a Bajtársak ultra csoportra az, ami a spanyol szurkolói csoportokban tapasztalható, miszerint az ultrák feladatait a tinédzserek látják el, az idősebb, huszonéves szurkolók nyugodtabbak, szórakozásnak veszik a szurkolást. Diósgyőrben az idősebbek is nagy lelkesedéssel vetik bele magukat a szurkolásba, és tevékenyen részt vesznek a látványelemek elkészítésében.

A Bajtársak egy hierarchikus csoport, mely elsőre nem tisztán átlátható, hiszen viszonylag nagy demokrácia jellemzi a társaságot, ahol mindenkinek megvan a maga feladata. A „főnökük” az egész DVTK szurkolói közösségének vezérszurkolója, illetve ahogy ő hívja saját magát, előénekes – továbbá az ultrák között elterjedtebb kifejezés a „capo” – aki az utazásokat, a drapériák elkészítését és magát a szurkolást irányítja. Alatta helyezkedik el a két dobos, akiknek főleg a mérkőzéseken, esetleg a vonatos utazásokon az a feladatuk, hogy adják a ritmust, fokozzák a hangulatot. Velük egy szintre helyezhető az a körülbelül 3-4 fő, akik segédkeznek az előénekesnek az előkészületekben. Közvetlenül utánuk pedig a többi tag található, ami nagyjából a 10-13 főt jelent, ők függesztik ki a drapériákat, illetve ők hozzák a felszereléseket (megafon, zászlók) a mérkőzések előtt. Továbbá a hazai mérkőzéseken ők mennek fel személyesen figyelmeztetni azon szurkolókat, akik az előénekes felszólítására sem követik a csoportot vagy megszegik a szektorban elfogadott informális szabályokat.

A Bajtársak csoportjába nagyon nehéz bekerülni, mivel tudják, hogy kivételes helyzetben vannak a többi szurkolói egyesüléshez képest. Ezért egy hosszabb megfigyelési szakasz – minimum egy, maximum két éves – „beszoktató” időszak után válhat teljes jogú taggá valaki, és ahhoz meglehetősen sok kritériumnak kell megfelelnie. Ilyen például az, hogy a legtöbb mérkőzésen, az esetleges atrocitásoknál is jelen kell lennie a jelöltnek, és ami a legfontosabb, hogy a csoport tagjai is szimpatizáljanak vele. Ugyanis az ultrák „feladatait” hiába teljesíti kiválóan, ha a társak nem bíznak meg benne, nem fogják kisegíteni abban az esetben, ha bajba kerülne. Továbbá a tagok elbeszéléseiből kiderül, hogy kisegítik egymást, ha nehéz helyzetbe kerül valamelyikük, ez lehet pénzügyi segítség, de az is, hogy személyes konfliktusok esetén felsorakoznak az illető mögé, így támogatva őt. Nagyon fontos szabálynak tekintik, hogy nő nem kerülhet be a csoportba. Az ultra közösségben van több női szurkoló is, de azt elképzelhetetlennek tartják, hogy a Bajtársak között is taggá válhassanak.

A csoportnak egy, a diósgyőri stadion közelében lévő söröző a törzshelye. Minden hazai mérkőzés előtt itt találkoznak, és két-háromheti rendszerességgel brigádgylést tartanak, amelyhez külön termet biztosít nekik a tulaj. Ezen eseményeken szigorúan csak tagok vehetnek részt, mivel bizalmas információkat osztanak meg egymással, mint például a valós vagy általuk tudni vélt titkos rendőri intézkedések véleményezése, megvitatása, esetleges kivédése, illetve a rivális csapatokkal való üzenetváltások, a nagyobb mérkőzésekkel, utazásokkal kapcsolatos tudnivalók egyeztetése.

A Bajtársak szurkolói csoporton belül az emberekben előítéletesen kialakult képhez képest teljesen mások az alkoholfogyasztási szokások. Egy-egy mérkőzés előtt a csapat nagy része fogyaszt alkoholos italokat, de általában igyekeznek arra ügyelni, hogy mindig józanok maradjanak, hogy egy esetleges fizikai összetűzés esetén számítani lehessen minden tagra. Éppen ezért igyekeznek mindenki figyelmét felhívni arra, hogy csak mértékkel fogyasszanak. Nem mellékes tényező továbbá, hogy ha például egy hosszabb idegenbeli út során bódulatba esnek a tagok, a mérkőzés idején nem lesz elég energiájuk a szurkolásra.

A „Bajtársak” szerepe a szurkolás megszervezésében

A Bajtársak szurkolói csoportnak alapvetően három feladata van a szurkolás megszervezésében: szurkolás irányítása (vezérszurkoló, dobolás stb.), szabályok betartatása, utazás megszervezése. A szurkolás általában az előénekes által elkezdett rigmus, dal alapján és a két dobos irányítására történik. Azonban alkalmanként a helyi hangosbemondó irányítására, esetleg spontán módon kezdi el skandálni a többi szurkoló az „Aki diósgyőri” kezdetű szöveget. Ilyenkor az ultraszektorban kíváznak, majd utána folytatják a saját terveik szerint a szurkolás irányítását, folyamatosan kommunikálva egymással, hogy milyen ütemben, meddig is szóljon a buzdítás.

Aki az íratlan szabályokat az ultraszektorokban nem tartja be valamilyen oknál fogva, azt az előénekes a megafon segítségével figyelmezteti, esetleg a szektorból való távozásra szólítja fel. Ha egyiknek sem tesz eleget, akkor a Bajtársak pár tagja külön is figyelmezteti az illetőt, vagy szurkoljon „megfelelően” vagy egy másik szektorba menjen át, ahol nincsenek ilyen jellegű szabályozások. Továbbá, nem csak a többi szurkolónak kell hozzájuk igazodni, hiszen a csapat játékosai is tudják, ha nem nyújtottak a közönség által elvárt teljesítményt, akkor nem maradhatnak kint az ultrák előtt a mérkőzést követően. Mondhatni ez a társaság a miskolci szurkolók irányítócsoportha, hatalmas befolyásuk van nem csak szurkolótársaikkal és a játékosokkal, hanem a klub vezetésével és sokszor a hivatalos szervekkel szemben is.

„Idegenbe” általában kisbusszal utazik a társaság, az is előfordul, hogy megszervezik az egész szurkolótábor vonatos utazását, amely főleg a hatóságoknak, de a közlekedési társaságnak is hatalmas segítség. Hiszen így külön vasúti kocsikat készíthetnek elő a szurkolóknak, és a szurkolók nem zavarják a többi utast. Továbbá a rendőrség figyelme sem annyira megosztott, mint más, nem megszervezett utazások során, amely nagy könnyebbség számukra.

A „Bajtársak” elv- és szimbólumrendszere

A Bajtársak fekete színű egyen pólót és egyen pulóvert is hordanak magukon, az egymáshoz tartozáson kívül utóbbinak egyéb funkciója is van; méghozzá az, hogy a csoport tagjainak arca nehezen felismerhető legyen a szembe húzott kapucni alatt. A legtöbben hétköznapiakon is hordják magukkal, mondván, bármikor jól jöhet számukra. Mivel többen már nem miskolciak vagy többször járnak el más helyekre, ott is büszkén viselik a csoport nevével, címerével ellátott ruhadarabokat, előfordul, hogy konfrontálódnak egyéb csapatok szurkolóival, de komolyabb küzdelem olyankor nem alakul ki.

A DVTK játékosait érdekes módon nem szeretik. Elmondásuk szerint azért, mert egy-két évig játszanak itt, utána továbbállnak, ezért nem is tartoznak a klubhoz. A szurkolói elvárásoknak az a focista felel meg, aki a lelkét is kiteszi a pályán, de úgy vélik, hogy a „zsoldosok” nem érzik át, mennyire fontos is ez, illetve gyakran kifogásolják, hogy sokszor még mérkőzés utáni szokásos köszöntést sem végzik el a játékosok, amely nagyon sértő tud lenni egy több órás út vagy akár csak egy átszurkolt mérkőzés után.

A Bajtársak ellenszenvvel viseltetnek a klub vezetésével szemben is, mivel a játékosokhoz hasonlóan a tulajdonosok, vezetők se maradnak hosszabb ideig a klubnál és csak csekély mértékben támogatják a Bajtársakat. Többek között raktárt biztosítanak nekik a stadionon belül, „capoállást” – egy emelvény, melyen állva jobban tudja irányítani a tábort az előénekes – is felszereltek a vezérszurkoló számára az ultraszektor kerítésére, illetve a szektor közepén a két dobosnak is készítettek állványokat, melyekre a dobokat elhelyezhetik. Ellenben sokszor nem figyelnek a szurkolókra és igényeikre. A szurkolóknak nem csak a klubvezetőséggel, hanem a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) elnökségével is több konfliktusuk akadt. Az előző bajnoki évadban, 2013 márciusától kivonultak a saját stadionjukból az ultrák, ugyanis egy MLSZ-határozat alapján szigorú biztonsági intézkedéseket vezettek be Miskolcon is azzal a céllal, hogy még többen járjanak mérkőzésekre, jobb legyen a mérkőzéseket övező hangulat. Többek között beléptető kapukat szereltek fel, magas felbontású térfigyelő kamerákat telepítettek a stadionban, illetve a

kötelező szurkolói regisztráció, az úgynevezett szurkolói kártya is bevezetésre került. Az erre épülő rendszer tartalmazza az összes néző adatait, így könnyebben tudja beazonosítani a rendbontókat a rendőrség, esetleg a diósgyőri klubvezetőség. A diósgyőri szervezett szurkolói csoportok tagjai úgy érzik, már régóta nem történtek olyan atrocitások futballmérkőzések során, amely miatt ilyen határozatot kellett volna hozni. Továbbá, a Szövetség véleményük szerint gyakran a valóságtól elrugaszkodva, túl szigorúan büntet klubokat különböző rigmusokért, gyakran olyanért is, amely valójában el sem hangzott. Ezen kívül a biztonsági emberek és a rendőrség vélt vagy valós túlkapásai, a labdarúgás körüli – rossz – infrastruktúra is nehezíti a dolgukat elmondásuk szerint. Ezért, mintegy tüntetésképpen nem hajlandóak olyan stadionban szurkolni, ahol kötelező szurkolói regisztráció van, így hazai mérkőzéseken már nem vesznek részt, idegenbeli mérkőzéseken is egyre ritkábban, hiszen lassan az egész országban bevezetésre kerül ez az intézkedés. Hangsúlyozzák, hogy nem csak a szurkolói kártyával van problémájuk, hanem a magyar futbalszurkolókkal való bánásmóddal általában, ez már csak az utolsó csepp volt a pohárban számukra.

A szervezett szurkolói csoportok hatása a miskolci szurkolásra nem egyértelmű, hiszen nehéz objektív módon ezt mérni. A legmegfelelőbb módszer a szurkolói nézőszámok összehasonlítása olyan esetekben, amikor az ultrák részt vettek a szurkolásban és olyan esetekben, amikor nem. Természetesen az összehasonlítás nem lesz tökéletes, mivel a nézőszámot több tényező is befolyásolja, mint például a csapat aktuális formája, az időjárás, a mérkőzés időpontja, a jegyárak alakulása. Mindenesetre ez a módszer a kutatás célját illetően megfelelő alapot biztosíthat egyes következtetések levonására.

A 2. ábrán látható táblázat első és második oszlopában tíz mérkőzés adatai szerepelnek a szervezett szurkolói csoportok közreműködésével, illetve nyolc a nélkülük megrendezett időszakban a harmadik és negyedik oszlopokban. A szurkolói adatok csökkenő sorrendben kerültek felsorolásra, így jobban szemléltethető a két időszak nézőszámai közötti különbség. A miskolci szervezett szurkolói csoportok körülbelül 80-100 taggal rendelkeznek összesen, az ő számuk természetesen kiesik a 2013. március utáni adatokból. Ezen felül azt láthatjuk, hogy a 2013. március és szeptember között lejátszott hazai mérkőzéseken a nézőszám átlagosan 1000 fővel csökkent. Figyelemre méltó továbbá, hogy míg a szervezett szurkolói csoportok jelenlétével lezajlott mérkőzéseken egyszer volt 5000 fő alatt a nézőszám, addig a másik időszakban az FTC elleni rangadón kívül egyszer sem lépte túl a 4600 főt. Sőt, a Kecskeméti TE elleni 3351 fő az elmúlt évek legalacsonyabb szurkolói száma Miskolcon.

Ezekből az adatokból megállapítható, hogy a szervezett szurkolói csoportok részvétele a mérkőzéseken kiemelt jelentőséggel bír a miskolci szurkolás életében, hiszen az irányításuk

nélkül nincs egységes szurkolás, amely egy idő után kihat a többi nézőre is, ezzel kevésbé vonzóvá válik a DVTK mérkőzéseire való kilátogatás. Kijelenthető az is, hogy egyelőre a több néző bevonása érdekében bevezetett intézkedésekkel fordított hatást értek el, hiszen rendkívüli módon csökkent az átlagos nézőszám az ultrák távozásával.

DVTK hazai mérkőzések 2012. július-2012. december		DVTK hazai mérkőzések 2013. március-2013. szeptember	
Ellenfél	Nézőszám (csökkenő sorrendben)	Ellenfél	Nézőszám (csökkenő sorrendben)
Újpest	9 000	FTC	10 000
Pápa	7 715	Haladás	4 597
Kaposvár	6 000	Újpest	4 569
MTK	6 000	MTK	4 488
Győr	6 000	DVSC	4 327
Eger	6 000	Videoton	4 315
Siófok	5 000	Kecskeméti TE	4 087
Paks	5 000	Kecskeméti TE	3 351
Pécs	5 000		
Honvéd	4 000		
Átlagos nézőszám: 5 971		Átlagos nézőszám: 4 966	

2. ábra

A szurkolói csoportok tagjaival elkészített interjúk, a csoportokon kívüli szurkolókkal való beszélgetések során rendszeresen szóba került a miskolci szervezett szurkolás megszűnése iránt érzett aggodalmuk. A klubvezetés az említett nézőszám- és hangulatcsökkenés ellenére sem hajlandó semmilyen kompromisszumra, és a szurkolói csoportok sem engednek elveikből. Ezért 2013. októberben elindult három olyan mozgalom, amely valamilyen módon alternatívát nyújthat a jövőben olyan módon, hogy előrelendítse a miskolci szurkolást.

Az egyik ilyen a „Bajtársak” által indított kezdeményezés, mely során hazai mérkőzésekre nem járnak el, de az utánpótláscsapatok mérkőzéseire kilátogatnak, így igyekeznek a klub iránti elszántságukat kimutatni. Mivel az utánpótláscsapatok mérkőzéseire nem vonatkoznak azon súlyos biztonsági rendelkezések, mint a felnőtt csapat találkozói, így sem a rigmusok, sem a drapériák és a pirotechnikai eszközök használata sincs úgy leszabályozva. Jelentős negatívum az, hogy így továbbra sem javul a hangulat az ezeket megmozgató első osztályú mérkőzéseken, kompromisszum kötésére pedig egyelőre nem került sor sem a klubvezetéssel, sem a Szövetséggel. A másik mozgalom a diósgyőri stadion „H”-szektorában szeretne egy új szurkolói csoportot alapítani, mely a „Napos oldalon” szurkolókat fogná össze, céljuk pedig a megszokott hangulat rekonstruálása, újratemtése lenne. Hasonló szurkolói csoport indítását

tervezik a „K, L, M” szektorok valamelyikében is, egyrészt mindenképpen álló szektorban szeretnének szurkolni, hiszen úgy vélekednek, igazi futballhangulatot ülő szektorban nem lehet megteremteni. Másrészt a régi csoportok elveit, bojkottját tiszteletben tartva nem foglalják el az ő megszokott helyüket, az „Y” szektort, de a leendő tagjaiktól elvárják, hogy „alávessék” magukat a szurkolói regisztrációnak.

Összefoglalva, a miskolci szervezett szurkolást egyelőre nem fenyegeti megszűnés, egyfajta átalakulás kezdődött el az utóbbi két kezdeményezéssel. A régi csoportok, így a „Bajtársak” jövője erősen kérdéses, legfőképp akkor, ha tartják magukat egyik kifeszített drapériájukhoz, melyen a „Meghalunk, de nem alkuszunk!” felirat szerepelt.

Konklúzió

A szurkolói csoportok antropológiai vizsgálata során azon alapvetésből indultam ki, mely szerint a szubkulturális viselkedések, kulturális diszpozíciók kialakulása szempontjából domináns szerepet játszanak csoport általános szociokulturális sajátosságai. Hipotézisem szerint pedig összefüggés van az ultra csoportkultúrán belüli szerepviselkedések és az adott csoport társadalmi összetétele között. Ez az összefüggés abban áll, hogy minél alacsonyabb társadalmi státuszú csoportalkotókból rekrutálódik a közösségi kultúra, a csoporton belül annál erősebbek az ellenkulturális attitűdök.

A kutatás során feltérképeztem a diósgyőri szurkolók főbb identitáselemeit, a szurkolás társadalmi funkcióját a rendszerváltás előtti időszakban, amikor a szurkolás a civil közösség-szervezés egyetlen tere volt, és a rendszerváltás utáni időszakban is, amikor a város identitásának kialakítását segítette. Továbbá azt is megvizsgáltam, hogyan zajlik a szurkolás, és a stadionban miképpen foglalnak helyet a nézők. Később a DVTK ultráinak főbb jellemzőit, elvrendszereit is tanulmányoztam, mely során a verbális és nonverbális viselkedési elemeiket is megfigyeltem. Az ultra csoportattitűdök hétköznapiakban történő megjelenését és az agresszív, maszkulin vonásokat is vizsgáltam. Végül a „Bajtársak” nevű szurkolói csoport főbb jellemzőit, mérkőzések előtti és az azokon megfigyelhető szokásait tekintettem át, mely során a csoport hierarchikus felépítését, az egyes „posztok” feladatait is megállapítottam. Továbbá a csoport szerepét a diósgyőri szurkolásban is meg kellett tekinteni, hiszen a társaság irányítja az esetek többségében a rigmusok, dalok skandalizálását, illetve különböző akciók, látványelemek előkészítésében is jelentős szerepet vállalnak. A csoportról szóló fejezet legvégén pedig az elv- és szimbólumrendszert tekintettem át, mely során a másokhoz fűződő viszonyukat is megfigyeltem.

A kutatás során elvégzett interjúk, fókuszcsoportinterjúk és a történeti tényezők figyelembe vételével megállapítható, hogy a csoport szociokulturális karakterjegyei esszenciálisnak tekinthetők a szubkulturális viselkedés kialakulásában. Továbbá az is kiderült, hogy hipotézisemmel ellentétben az ellenkulturális attitűdök nem attól erősebbek, hogy alacsonyabb társadalmi státuszú tagok alkotják. Ugyanis majdnem minden társadalmi csoport képviselteti magát egy-egy ultra csoportkultúrában, elhanyagolható az alacsonyabb státuszú tagok száma. Mivel főleg közép-, felsőközép osztályú csoportalkotókból tevődik össze a „Bajtársak” csoportkultúrája, a hipotézis ellenkezője állapítható meg. Eszerint az ultracsoport tagjai minél magasabb társadalmi státuszból érkeznek, annál markánsabbak az ellenkulturális attitűdök, de csak egy pontig, hiszen a felső osztály tagjai között már sokkal kevésbé érzékelhető ez a jelenség.

Felhasznált szakirodalom

BENKWITZ Adam–MOLNÁR Győző

2012 Interpreting and exploring football fan rivalries: an overview. In: *Soccer & Society*. XIII. 2012/4. 479-494.

BROMBERGER Christian – MARIOTTINI Jean Marc

1995 Vörös és fekete. In: *Replika* 17–18. 135–149.

HADAS Miklós – KARÁDY Viktor

1995 Futball és társadalmi identitás. In: *Replika*. 17-18. sz. 89-121.

KACSUK Zoltán

2005 Szubkultúrák, poszt-szubkultúrák és neo-törzsek. A (látványos) ifjúsági (szub)kultúrák brit kutatásának legújabb hulláma. In: *Replika* 53. 91–110.

LEITE LOPES José Sergio

2002 A brazil futball: társadalmi konfliktusok és nemzeti identitás. In: *Replika*. 47-48. 101–113.

MURRAY Bill

1995 A Celtic és a Rangers. In: *Replika* 17–18. 121–134.

NB1.hu

Gallardo: Magaménak érzem a DVTK-t. nb1.hu, 2011.11.03, Letöltés dátuma: 2012.11.12.
<http://www.nb1.hu/hirek/gallardo-magamenak-erzem-dvtk-t> 2011. november 03.

RODRÍGUEZ DÍAZ Álvaro

2007 Football Fan Groups in Andalusia. In: *Soccer & Society*. VIII. 2007/2-3. 351-365.

SPAAIJ Ramón – VIÑAS Carles

2005 Passion, politics and violence: A socio-historical analysis of Spanish ultras. In: *Soccer & Society*. VI. 2005/1. 79-96.

STONE Chris

2007 The Role of Football in Everyday Life. In: *Soccer & Society*. VIII. 2007/2-3. 169-184.

Képjegyzék

1. ábra: 8. oldal (forrás: <http://dvtk.eu/stadion/>) a DVTK stadionjának szektorai

2. ábra: 19. oldal (adatforrás: <http://www.dvtk.eu>) a DVTK hazai mérkőzéseinek nézőszámai

2012. július és 2013. szeptember között